

Duna–Tisza Közi Falugondnoki Hírlevél

XIX. évfolyam, 96. szám

2016/2.

Milyen a jó falugondnok?

Immár nyolcadszor vagyunk együtt a Kemény Bertalan-díj-átadón. Ez a nap mindannyiunk, mind a falugondnokok, mind a vidékfejlesztők számára nagy ünnep: „A valódi ünnep: az idő és az öröklét érintkezése. Igaz, csak pillanatra tarthat, órákra vagy pillanatokra, de e nélkül a »pillanat« nélkül pusztá körforgásba merül vissza naptárunk.” (Pilinszky János)

Elővettem Kemény Berci bácsi nagyon-nagyon régi anyagát, amiben leírja, hogy ő milyen falugondnokot képzel el, és milyen hirdetést, apróhirdetést adna fel, hogyha falugondnokot keresne. Berci bácsi azt mondja, hogy keresünk lehetőleg faluról származó, még alkalmazkodó-képes, de már érett korú, tehát közelebb a harminchoz, mint a húszhoz vagy a negyvenhez, legalább érettségizett, vállalkozó szellemű, önálló munkára képes valakit, aki ezekkel a tulajdonságokkal rendelkezik. Akinek az értelmes munka érték, aki utána megy a feladatnak, sok ember nyelvén ért, világos értékrenddel bír, képes azonosulni ezzel a világos értékrenddel, akiket szolgál, kellően nagyvonalú azokhoz, de semmi nem kerül el a figyelmét.

Tehát így gondolkodott Berci bácsi a falugondnokság bevezetése előtt, hogy ilyen az ideális falugondnok. Én azt gondolom, hogy a mi díjazottaink mindannyian ideális falugondnok, és a falugondnokok nagyon nagy többsége rendelkezik ezekkel a tulajdonságokkal.

Dicső László
polgármester

(Elhangzott Alsómocsoládon, a Kemény Bertalan-díj átadó ünnepségén 2016. március 4-én.)

Nagy Gáspár: Más szomjúság

*Naponta jön
és megsarol
felhőket küld
esőt ígér*

*aztán csak zöld
vak szomjúság
káprázatát
teríti szét*

*mozdulatlan
vibrál a lég
amíg lecsap
a böjti szél*

*:
de nem a száj
nem is a föld
szomját oltja:
a l é l e k é t.*

Fotó: Sebestyén Péter

Filmbemutatóval egybekötött találkozó Cegléden Követni kell a sorsokat

Falugondnokságot működtető Bács-Kiskun, Békés, Pest és Jász-Nagykun-Szolnok megyei települések polgármesterei, jegyzői, intézményvezetői, valamint falu- és tanyagondnokok találkoztak március 2-án a ceglédi Uránia Moziban.

Különleges helyszíneként szolgált a soron következő falu- és tanyagondnoki találkozóznak a ceglédi Uránia Mozi. A százéves filmszínházban – amelyből az országban már csak néhány működik! – zajlott le Gyöngyössy Bence A tanyagondnok című dokumentumfilmjének bemutatója, ahol természetesen a „főszereplő” is jelen volt.

Elsőként Takáts László polgármester köszöntötte a nézőtérben egybegyűlteket, köztük a helyi mezőgazdasági szakiskola diákjait. A városvezető bemutatta a települést, ahol évszázadok óta jellemző a gazdálkodás. A három mezőváros (Kecskemét, Nagykőrös, Cegléd) fejlődése sok tekintetben mutatott hasonlóságot a múltban, mára azonban mindegyik helység kialakította saját arculatát. Cegléden például erős a Kossuth-kultusz, számolnak a kiterjedt tanyavilággal, és újra előretörtek a lokálpatrióta vállalkozások. A város a Közép-Magyarországi Régió tagjaként perifériális fekvése miatt nehéz helyzetbe került, ám Budapest és Pest megye kettéválasztását követően, önálló régióként nagyobb reményekkel indulhatnak a fejlesztési pénzekért.

Nagy taps fogadta A tanyagondnok című filmet. Az 50 perces alkotás levetítése után a rendező, Gyöngyössy Bence szólt a közönséghez. Amint elmondta: a XXI. század magyarországi tanyavilágát akarta megmutatni. Nem volt teljesen ismeretlen számára a vidéki élet, hiszen a nagyapja három pici tolnai falu körzeti orvosa volt. Tehát már gyerekkorában találkozott az évszázados paraszti kultúrával. Később aktív filmesként járva az országot némi nosztalgiával és a városi ember romantikus szemléletével fordult az alföldi tanyák felé. Édesapját, Gyöngyössy Imrét is érdekelte a téma, 1981-ben Pusztai emberek címmel készített televíziós dokumentumfilmet. Valamelyik újságban ol-

Kozma Imre, Csörsz Zelenák Katalin, Gyöngyössy Bence, Farkas Márta

vasott egy cikket a tanyagondnokságról, s a téma felkeltette az érdeklődését. Egy késő őszi „sártengeres” délután elindult helyszínt keresni, a ceglédi határban megdöbbenően tapasztalta, hogy mivé váltak a hajdan virágzó tanyák. Először arra gondolt, erről a folyamatról készít majd filmet, meg arról, hogyan élik az ottani emberek a gyakran megrázó és tragikus hétköznapiakat, a magányukat és a túlélésért folytatott küzdelmüket. Aztán megismerkedett az egyik ceglédi tanyagondnokkal, Farkas Mártával, akinek lelkesedése, elkötelezettsége, karizmája azonnal lenyűgözte, nem volt tovább kérdés, hogy az ő munkája révén igyekszik megvilágítani ennek a misszióknak a jelentőségét.

A valóság, amivel a városi filmesek a terepen találkoztak, mindannyiuk számára meghatározó élményt nyújtott. A rendező napi tizenkét órás forgatás után visszatérve Budapestre, a belváros fényeit megpillantva, úgy érezte magát, mintha egy hosszú repülőutat tett volna meg. Pedig csak a fővárostól nyolcvan kilométerre, a ceglédi határban járt.

A segítő hivatásról Kozma Imre atya, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat alapító elnöke osztotta meg gondolatait a találkozó résztvevőivel. Országos hálózatról megjegyezte, hogy csak ott lehet igazán hasznos a szolgálat, ahol van egy megszállott ember. Ceglédi munkatársuk, Farkas Márta ezek közé az emberek közé tartozik, nála tetten érhető, hogy a máltai szellemiség élővé vált a

Kozma Imre

mindennapjaiban. Befogadás, jelenlét, kísérés – ez a három dolog kell ahhoz, hogy a tanyagondnok missziója kiteljesedjék. Ha nem fogadják el a segítségre szorulókat a hozzájuk közelítőket, akkor nem alakul ki köztük őszinte kommunikáció. Az is egyértelmű, hogy ezt a munkát nem lehet írásztal mellől végezni, a tanyagondnok csak a helyszínen tudja felismerni és ellátni a teendőit. A kísérés pedig abban nyilvánul meg, hogy nem szabad magukra hagyni a tanyán élő embereket, nem elegendő egyszer meglátogatni, hanem folyamatosan figyelemmel kell követni a sorsukat. Sokak számára a tanyagondnok jelenti az

egyetlen kapcsolatot a külvilággal. Ezért is felelősségteljes és csodálatos küldetés ez a szolgálat.

Kozma atya elárulta, hogy szíven ütötte a film. Farkas Márta képes magával ragadni a nézőt, általa nem csak lelki élményhez juthatunk, hanem a bemutatott sorsokból (és a sajátjából!) kiérződik a föld szeretete is. Földszagú emberek közt jár, nekik nem feltétlenül aszfaltzott utak kellene. A tőlük kapott üzenet arról is szól, hogy miként lehet értelmes életet élni a gyökértelenné vált világban. Egyetlen örökségük a föld, ha keservesen is, de belőle próbálnak boldogulni. „Ne hagyjuk magukra őket!” – kérte végezetül az irgalmasrendi szerzetes.

Ezután Kabay Barna, a dokumentumfilm producere kért szót, hogy hozzátegyen még egy fontos tényezőt a Kozma Imre által felvázolt hármaskörhöz. A befogadás, a jelenlét, a kísérés mellett a hit sem elhanyagolható a tanyagondnoki szolgálatot ellátó embereknél. Ez lehet Istenbe vetett hit, de lehet a föld iránt érzett elkötelezettség, vagy a múlt emlékein keresztül formálódó világkép, a pozitív jövőben való bizakodás megléte is.

Szentkirály polgármestere, Szabó Gellért eredetileg a tanyavilág jövőjéről tartott volna előadást, de a film hatása alatt inkább az azzal kapcsolatos gondolatokat mondta el. Fontos kérdés, hogy az érzelmekre is ható produkció nekrológja lesz-e a valaha virágzó tanyáknak, vagy fordulópontot hoz a megmentésükben. Nekünk jól kell sáfárkodnunk a meglévő értékeinkkel. Hogy ez miként sikerül, az csupán tőlünk függ, amint a tanyavilág jövője is. Ne kihalt pusztaság, sivatag váljék belőle, hanem élettel megtelt szülőföld legyen. A jelenleg elénk táruló kép csalóka: bár folyamatosan értesülünk a vidék fejlesztésének eredményeiről, a falvakban, a tanyákon lévő valóság azonban nagyon messze van attól, amit a médiába közvetít felénk. A polgármester ezzel fejezte be mondandóját: „A tanyasi embereknek higgyenek, ne a televízióban látottaknak.”

Farkas Márta ceglédi tanyagondnok lett a film „főszereplője”, de véleménye szerint nem róla szól a történet, hanem valamennyi szolgálatot teljesítő kollégájáról. A lelkiismeretes munkával készült produkciónak is ez az egyik üzenete: menjen híre annak, hogy a „világ végén” élnek emberek, akikkel különleges kapcsolatban vannak a tanyagondnokok.

Kabay Barna és Gyöngyössy Bence

Séta a ceglédi főtéren

Amennyiben sikerül feltámasztani a tanyákat, újra gazdálkodnak ott az emberek, akkor nyert ügyünk lesz. A szegénység ellen pedig egyetlen kiút létezik: az önellátásra való berendezkedés. Ebben a ceglédiek már megtették az első lépéseket, Mindennapi Kenyerünk elnevezésű szociális szövetkezetük révén egyre többen kapnak kedvet saját konyhakertjük kialakításához, vagy állattartáshoz.

A filmforgatásról is kiderült néhány kulisszatípus: először csak fotók készültek a tanyavilágban, majd körülbelül fél év elteltével egyik este telefonált Kabay Barna producer Farkas Mártának, hogy másnap reggel kezdenek forgatni. A „máltais” tanyagondnoknak a közvetlen, oldott hangulatban egyáltalán nem volt lámpaláza, de a film többi szereplője is önmagukat adták. A bemutatott idős házaspár a szeretetet, az együttérzés mintaképe, ha ilyen pillanatok részese a ta-

nyagondnok, az sokáig erőt ad számára a továbbiakhoz. A filmet vetítette már a Duna Televízió és a Duna World is. Azóta elkészült a DVD, jó lenne minél több helyre eljuttatni, hogy sokan megismerhessék ezt az áldozatos munkát. Idősek és fiatalok számára egyaránt biztatást jelenthet: a tanyasi életforma reményt, örömet és boldogságot ad.

A rendezvényen Diósgyőri Gitta jegyző és Hegedűs Ágota alpolgármester a falugondnoksággal kapcsolatos élményeit, illetve a város kulturális értékeit ismertette. Csörszné Zelenák Katalin, a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesületének ügyvezetője pedig aktuális hírekről és szerveződő programokról beszélt. Az ebéd elfogyasztása után főtéri séta következett, majd a helyi Dobmúzeumba látogattak el, ahol Kármán Sándor gyűjtő a kiállított instrumentumokhoz kötődő érdekes történeteket idézett fel.

Borzák Tibor

Kemény Bertalan-díjasaink

Farkas Márta tanyagondnok és Szabó Gellért polgármester kapott Kemény Bertalan-díjat a 8. Kemény Bertalan-ünnepségen Alsómocsoládon. Az ünnepségen elhangzott előadások a következő számunkban jelenik meg.

Farkas Márta tanyagondnok 1990-től 2006-ig Cegléd város önkormányzati képviselője és a szociális bizottság tagja. Önkormányzati képviselői ideje alatt sok hátrányos helyzetű család problémájával találkozott, nemcsak a városban, hanem a külterületi tanyákban is. Mindezek ismeretében nyújtott be pályázatot, a tanyagondnoki szolgálat létrehozására 2004-ben. Nyertes pályázóként 2005. május 1-jén elindította az első tanyagondnoki szolgálatot. A területet járva, egyre bővült a látogatottak száma, így 2007-ben egy újabb sikeres pályázat segítségével indította el a második tanyagondnoki szolgálatot.

A Károli Gáspár Református Egyetem Tanítóképző Főiskola karán szociális munkás szakon 2006-ban végzett. 1993 óta vezeti a Magyar Máltai Szeretetszolgálat ceglédi csoportját, feladatait odaadó munkával, fáradtságot nem kímélve végzi. Továbbra is a legfontosabb számára, hogy a tanyán élők helyzetét, és életminőségét javítsa. A napi teendők és a máltai munka mellett fontos számára, hogy tanyai életforma legyen igazi megtartó erő! Ezért a pályázati lehetőségeket kihasználva biztatja, bátorítja a tanyákon élő fiatalokat, és segítséget nyújt nekik pályázataik elkészítésében.

Sikeres pályázaton nyert a tanyagondnoki szolgálat egy mobil kementcét és két gyümölcsaszalót. Ezzel célja, hogy megtanítsa a tanyán élő fiatalokat, kis csoportos foglalkozások keretében az önellátásra, például a kenyérsütésre, aszalásra. 2011 óta minden nyáron megrendezésre kerül az általa szervezett egy hetes gyerek tábor Cegléden, amin a tanyán élő és hátrányos helyzetű gyerekek vesznek részt. Az elmúlt év nyarán az ő közreműködésével elkészített, és benyújtott tanyavillanyosítási pályázat sikeres volt, ezáltal egy család tanyájába bevezetésre került a villany. Nem egyszer volt rá példa, hogy idős, egyedül álló tanyán élő embereknek, segített a városba való beköltözésben, az új otthon megtalálásában.

Munkájáról A tanyagondnok címmel készült film, melyet 2015-ben mutatott

be az MTV, majd konferenciákon, falugondnoki találkozókra és képzéseken is megismerhetett a falugondnoki társadalom. Fontos számára a szakmai konferenciákon és képzéseken való aktív részvétel. Tagja a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesületnek és szakmai tapasztalatával segíti fejleszteni az egyesület munkáját. Mind a szakmai, mind az egyesületi, közösségi munkában példaadóan helytáll. Feladatát „szolgálat”-nak, a hivatásának tekinti, amelyeket példaértékűen és kimagasló színvonalon végez immár több mint egy évtizede. Napjainak, sőt egész életének célja, hogy mások életét segítse, jobbá tegye.

Szabó Gellért polgármester hitvallása szerint „nemcsak őrzője, de alakítója, jó gazdája” is szeretne lenni a vidéknek, amely számára a magyar jövő reménységét jelenti. Hiszi, hogy a falusi parasztemberek szívós kitarításának nyomán a legkisebb települési közösségek is virágzásnak indulhatnak. Nemcsak a gyermekkor, de eddigi élete legnagyobb része is szülőfalujához, az 1987-ig Lászlófalva néven ismert, Bács-Kiskun megyei Szentkirályhoz köti. Saját szavait idézve: „Falusi-tanyasi emberként, afféle paraszt-polgármesterként meggyőződésem, hogy hazánkban ma is a falu az emberek, illetve a magán- és közügyek közvetlen, őszinte találkozásának színtere.” Szabó Gellért szelíd falufeljlesztő, mint Kemény Bertalan volt.

Hírek

Továbbképzések

Elsősegély képzés indul Kecskeméten, az iroda melletti oktató-teremben április 13-án, szerdán 9 órakor. Még néhány jelentkezőre van szükség, hogy a helyettesítő képzés és a kommunikációs képzés elinduljon. Várjuk a jelentkezőket!

Ami pedig az alapképzést illeti: május 23-án indul az új falu- és tanyagondnoki alapképzési csoport.

Tanyafelmérés

A tanyák villamos energiával történő ellátására vonatkozó felmérést kér a Földművelésügyi Minisztérium a kormányhivataloktól. Miután ma nincs olyan statisztika, mely megmutatná a fejlesztés nagyságát, ezért a minisztérium kutatást indított.

Ehhez a Minisztérium kéri a tanyagondnoki szolgálatokat, hogy segítsék a kormányhivatalnokok munkáját.

Bűnmegelőzési pontok nyíltak

A kisebb települések nagyobb biztonságban – Négy megye összefogása a falvakban élőkért című pályázat eredményeként 2016. március 10-én három Bács-Kiskun megyei helységben adtak át bűnmegelőzési információs pontot.

A projektben a főpályázó Békés Megyei Rendőr-főkapitányság mellett a Bács-Kiskun, Csongrád és Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Rendőr-főkapitányságok vesznek részt. A négy megyében lévő 25 legkisebb népességgel rendelkező községben március 10-től kezdődően bűnmegelőzési információs pontok nyíltak. A községek frekvenciált helyein a lakosság több bűnmegelőzési témában is szórólapokat talál, amelyek többek között arról tájékoztatják őket, hogy mit tegyenek az áldozattá válás elkerülése érdekében, vagy mi a teendő akkor, ha a bűncselekmény már megtörtént. A program keretében ezekben a falvakban képzést szerveznek a rendőrök, polgárőrök, tanya és falugondnokok,

valamint a szociális szférában dolgozók számára.

A Nemzeti Bűnmegelőzési Tanács támogatásával és a megyei polgárőr szervezetek, valamint a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesülete együttműködésével megvalósuló projekt célja, hogy fokozza a tanyákon és a kistelepüléseken élők szubjektív közbiztonságérzetét. Bács-Kiskunban Felsőlajos, Kunbaracs és Fülöpháza községek frekvenciált helyein adtak át információs pontokat, amellyel egy időben lakossági fórumot is tartottak.

A megnyitóra a Felsőlajos, Iskola utca 1. szám alatt lévő élelmiszerboltban került sor. Itt a projektről Szabó Vendel rendőr ezredes, a megyei rendőr főkapitány bűnügyi helyettese, Kovács István rendőr alezredes, a Lajosmizse Rendőrőrs parancsnoka, dr. Argalás Csilla címzetes rendőr alezredes, a megyei rendőr-főkapitányság bűnmegelőzési osztályvezetője, valamint a település polgármestere, Juhász Gyula tájékoztatta a jelenlévőket.

Elhangzott a nagytőkei falufórumon...

Én 1955-től vagyok nagytőkei lakos. Az ekkor három éves községbe az 1860-ban épült akkor 95 éves központi iskolába jöttem alsó tagozatba tanítani 19 évesen. A falunak háromszor ennyi lakosa volt. Három utcából állt a település: Jókai, Petőfi és Bocskai utca. Közvilágítás nem volt 1960-ig. 120 tanuló járt az iskolába: 1-3, 2-4, 5-6, 7-8 összevonásban. Ősszel és télen sokat szenvedtek a tanyai gyerekek, mert 2-3 km-es körzetből jártak és már 4 órakor sötétedett.

Nagytőke összetartó közösség volt. Nagy szegénységben éltek az emberek. Szoros kapcsolatba kerültünk a lakosokkal. Jöttek-mentek a pedagógusok. Tíz évet egy pedagógus sem töltött az iskolánál. Egyedül én maradtam. 61 éve itt lakom, 40 évig itt tanítottam – a falu pedig 64 éves. Hét igazgatóm volt, kettő még él közülük. 50 pedagógus tanított itt. 1994-ben bezárták az iskola kapuját. Teltek az évek, és 2005-től beteg lettem. Annyira, hogy 2010-ben Szegeden, a szívsebészeti klinikán két műtétet végeztek rajtam egyszerre. Azóta minden évben kontroll vizsgálatokra járok. Először családom belül megoldódott az odautazás. Mikor erre nem volt lehetőség, vonattal és busszal mentem. Hosszú távon gyalogni nem tudtam, és 2015 januárjától vettem igénybe a falugondnok munkáját. Szeretném az önkormányzatnak

megköszönni, hogy biztosítja az autót az arra rászorulóknak a részére.

A falugondnok munkájával elégedett a lakosság. A munkáját lelkiismeretesen végzi. Ez nagy segítség. Aki igénybe veszi, az tudja értékelni. Reggel a házhoz jön a gondnok és elvisz Szentesre, az orvosi vizsgálatra és utána visszahoz. Lehetőség van a vásárlás lebonyolítására is a városban. Akik nem bírnak elmenni vásárolni, azoknak a falugondnok bevásárol és a gyógyszereiket is kiváltja. Nagytőkei szokás szerint vannak néhányan, akik úgy érzik jól magukat, ha a másik embert bántják. Főleg olyanok, akik közül nem veszik igénybe a falugondnok munkáját, és rossz indulatból bántják. Évtizedes barátságokat szakítanak szét az irigy emberek.

A jó dolgokat is meg kellene látni, és azt híresztelni. Jobban kellene egymást tisztelni és a másik munkáját becsülni. Sajnos egyes emberekben kevés az egymás iránti tisztelet és szeretet, vagy nincs is. Azt nem látják, mikor a falugondnok a sárban nem tud az autójával a tanyába bemenni és elakad, és úgy kell bevinni, amit vásárol, vagy elromlik a gépkocsi és munka után 20 km-es sebességgel vezet Szentesre a szerelőhöz.

Tiszteljük egymást, mert rövid az élet.

Szél Ferencné

„Csak a telet éljük túl valahogy!”

Begördülünk Szentkirályra, az önkormányzat épülete előtt vár minket Kovácsné Lázár Ilona tanyagondnok, aki épp egy hatalmas farakás előtt egyeztet: – Tessék akkor feliratkozni! – mondja a hölgynek, aki a tűzifa felől jött érdeklődni. – Akkor hát ez a „szociális fa” – bólogatok, mire az asszony sietve pontosít: nem-nem, ő nem adományba kéri, vásárolja a tüzelőt. – Az idén minden rászoruló egy köbméternyi tűzifát kapott az önkormányzaton keresztül, de mikor az elfogyott, vágattunk ki fát a belvízelvezető csatornákból, utak mentéről is – magyarázza Ilona. Aki rászoruló, az ingyen kapja, a többiek olcsón vehetnek belőle. – Akác, szil, fűz, nyár... – sorolja a vagyont. Mert bizony sokat ér a jó tűzifa ilyenkor, minél alacsonyabb a hőmérséklet kint, annál többet. A falubeli asszony elmondja, hogy a kazánjában 75 mázsa fogy el telente... Idén egyelőre kegyes volt az időjárás: ritkán volt kemény hideg, persze fűtés nélkül az enyhébb napokon sem lehet meglenni – pláne ahol gyerekek vannak.

Ilona harmadik éve dolgozik tanyagondnokként, ő a „kettes”, merthogy két gondnok van, két körzettel. Hozzá négyszáz külterületi lakos tartozik, vagyis olyan ember, aki tanyán él, legalább egy-két, de akár tíz kilométerre is a falutól. „Hol többen vannak, hol kevesebben – mondja Ilona – kiköltöznek, beköltöznek, születnek, meghalnak...” Inkább meghalnak: lassú népességfogyás jellemzi ezt a térséget is. Beülünk a szolgálati kocsiba, ami kellőképpen strapabíró az itteni – mintegy 180 kilométernyi – földúthoz.

Amerre nézünk, magányos házakat látunk, de egyszerre mindig legfeljebb egyet-kettőt, esetleg a távolban egy füstölő kéményt. A szomszédság jó, ha látótávolságban van, helyenként még az se. Minden harmadik házban egyedül élnek, így sokszor napokig nem kommunikálnak senkivel – városiaknak elképzelhetetlen ez. A napi teendőt a ház rendben tartása és az állatok ellátása, növények gondozása jelenti – és persze a közlekedés, hiszen bármerre indul az ember, gyalog legalább egy órába kerül az út.

A tanyagondnok dolga az, hogy tartsa a kapcsolatot az elszigeteltségben élő emberekkel – egyedülálló nyugdíjasokkal, házaspárokkal, kisgyerekes családokkal. Most épp tüzelőt intéz sokaknak, de ha kell, hivatalos ügyben segít, vérnyomást mér, vagy a védőnőt viszi ki kocsiján. Ilona

mezőgazdasági mérnök, korábban agronómusként dolgozott a térségben, azt mondja, szereti az itteni embereket. „Sok olyan van köztük, akinek nincsen más, csak a tanyagondnok” – mondja.

– Na, a szelektív gyűjtést itt is végbe lehetne vinni, ahogy elnézem – állapítja meg, ahogy begördülünk Zsuzsák tanyája elé. Kerítések sincsenek, csak az egyszerű, esetenként romos házak állnak a tájban – köröttük van hova terjeszkedni a kutyaólakkal, régi lavórral, madárijesztőkkel.

Zsuzsa és férje közmunkás parkgondozók. Nagyfiuk iskolában, a kislány itthon van, mert beteg, úgyhogy most az ő szobájában is befűtöttek. A meleget „csempekályha”, vagyis kis cserépkályha adja. Vegyes tüzelésű kazánjuk is van, „csak akkor gyűjtjük be, ha már nagyon hideg van” – mondja Zsuzsa.

Ők is kaptak a „szociális fából”. „Hála a jó istennek, olyan még nem volt, hogy egyáltalán ne tudjunk fűteni...”

Elköszönünk, próbáljuk nem elütni a kocsit mellett futó pulit, aztán újabb földutak következnek. Itt jó széles a horizont: már messziről látunk egy idős asszonyt, aki az ösvényen gyalogol. – Erzsike néni lesz az, biztos a postaládánál volt – mondja Ilona.

Kérdezem, hogyan fűt, azt mondja, nem szokott minden nap, mert mikor az ebédjét melegíti, azzal a szoba is bemelegszik. Felajánljuk, hogy elvisszük, de tiltakozik – Jobban esik majd az ebéd, ha mozgok – mondja. Házát látjuk a tá-

volban – a városban ez meglenne vagy három buszmegállónyi... Tudják, hogy önmagukra vannak utalva, nem is várnak el segítséget senkitől. Ha viszont kapnak, azt nagyon megbecsülik – mondja Ilona. – Azt tartják, hogy gyufának, sónak, cukornak, lisztnek mindig kell lenni, nem úgy van, hogy ha valami elfogy, majd vesznek a közértben...

Szilviáék elé érünk. Tavaly még hatan éltek itt, mára a nő egyedül maradt három gyermekével: férje évekig tartó ápolás után halt meg, édesapja hirtelen. Mindkét férfi kerekesszékes volt, de édesapja így is mintaszerű kertet gondozott. Tizenkét, nyolc- és hároméves gyerekek maradtak félárván.

– Az utolsó másfél év volt kemény – mondja Szilvia – , nem is tudom, hogy bírtam. – Te igenis erős nő vagy, csak nem hiszed el magadról – mondja neki Ilona. – Néha elhiszem, mert ha visszanézek, látom, hogy valahol csak én

csináltam végig... Kérdezem, hogy bírja anyagilag az új helyzetet. Azt feleli, úgy gazdálkodik, hogy minden beleférjen. – Magamnak nem főzök ebédet, csak nekik vacsorát. Most azon vagyunk, hogy az iskolával a nagylányom el-mehessen kirándulni. Néha meg jó az a kicsi csöpp, amit kapok a szomszédoktól...

Szilvia is megkapta az önkormányzattól az egy köbméter fát, de mint mondja, fogytán vannak. – Apukám hagyott valamennyi akáctuskót, azzal még kihúzzuk egy ideig. Bár jönne a jó idő!

Rójuk tovább az utunkat, fólíásátrak mellett haladunk. Sok eső esett, Ilona azon gondolkodik, melyik csapás járható épp. – Megpróbáljuk a Templom-dűlőt! – mondja, közben telefonhívást kap: megjött Miska bácsi nyugdíja.

– Az idősekre különösen figyelünk. Észre kell venni, amikor itt kint már képtelenek ellátni magukat. A család sokszor próbálja rábeszélni őket, hogy költözzenek be a faluba. Azt szoktam figyelni, füstöl-e a kémény. Akkor van baj, ha nem... Sajnos előfordulhat, hogy megfagy valaki, mert épp aznap nem megyek hozzá. Két éve történt, de a mai napig megrendítő élményként él bennem az, amikor egy egyedül élő embert halva találtam...

Ilonka nénihez érkezünk, aki alig több, mint harmincezer forint járadékból él. – Ő a társam – mutat a lábához bújó fekete kutyára.

– Hál istennek, nem sok hó volt idén – mondja. – A sparhelt mellé beülök, akkor nem fázom.

Ilonka néni hivatalos levelet kapott, de „nem megyek el rajta” – mondja, segíteni kell neki az értelmezésben. A házikó környékén minden toldozott-foldozott. – Ha be van hajtva az ajtó, abból tudom, hogy nincs itthon. Bezárni nem lehet... – magyarázza Ilona.

Ilonka néni már hetvenöt éves, de maga is gyűjti, aprítja a fát, fia és veje segítenek neki. – Ha elfogy, utána majd lesz valahogy! Vagy élek, vagy se – mondja, de nevet hozzá. – Mindig jókedvű – mondja róla később a tanyagondnok –, pedig két felnőtt gyermekét temette el...

Mindannyiunknak, akik itt dolgozunk, szívügyünk ez – mondja Ilona, mikor visszafelé tartunk. Van, aki azt kérdi, hogy is tudnak így élni. De vajon ez az élet, vagy az, amikor folyton a vágyaink után rohanunk?

Kempf Zita

Fotó: Kováts Dani

(Megjelent a Nők Lapja Café honlapon
2016. február 17-én)

A 2015-ös év a Falugondnokok Duna-Tisza Közi Egyesületénél

Egyesületünk 1997 novemberében – tizenkilenc éve – alakult meg Kelebián. Az alakuláskor nem volt még 20 a falugondnokságok száma, ma pedig térségünk (Bács-Kiskun, Csongrád, Békés, Pest, Jász-Nagykun-Szolnok megye) 168 településén 256 falu, illetve tanyagondnokság működik. Egyéni egyesületi tagjaink száma 138, pártoló önkormányzati tagjaink száma: 103.

A vonalas telefont és az internetet a HELLO HOLNAP Alapítvány támogatásával kedvezményesen vehettük igénybe.

A médiumokban képviseltük a falu- és tanyagondnokságot (Magyar Nemzet, Szabad Föld, Petőfi Népe, Békési Hírlap, Délvilág, MTV, Homokhát TV), www.prohalo.hu, www.nonprofit.hu, www.kecskemet.hu. Folyamatosan működtetjük honlapunkat www.falugondnoksag.hu, www.tanyagondnoksag.hu. 2015-ban hat alkalommal jelentettük meg a Duna-Tisza Közi Falugondnoki Hírlevelet.

Egyesületünk elnöksége 3 alkalommal, felügyelőbizottsága 1 alkalommal ülésezett.

Falugondnoki találkozót, szakmai konferenciát szerveztünk Soltvadkerten, Mezőhegyesen és Tompán. Szakmai napokat Bugacpusztaházán, Csólyospáloson, Bócsán, Dunafalván, Csengelén, Csikérián, Bácsszőlősen, Zsanán, Érsekhalmán, Szentkirályon, Ballószögön, Csengődön, Harkakötönyben, Kelebián, Kéleshalmon, Zsanán, Mórícgáton.

Tizenegy csapat vetélkedett az immár ötödik alkalommal megrendezett „Falugondnok négy keréken” területi baleset-megelőzési vetélkedőn, melyet a Bács-Kiskun Megyei Rendőr főkapitánysággal együttműködésben szerveztünk. A vetélkedőt Geisztné Kamasz Erzsébet rendőr őrnagy vezette.

Egyesületünk felnőttképző intézmény. Három csoportban összesen 60 fővel falugondnoki alapképzést indítottunk. 5 senior falugondnok (Benkovics Tibor, Bozók Imre, Kovácsné Katz Erika, Bogdán Zsigmond, Nagy Zsoltné) segítette az

Mérleg szerinti eredmény

Megnevezés		2014 év (ezer Ft)	2015 év (ezer Ft)
1.	Közhasznú tevékenység bevétele	51.713	32.488
2.	Aktivált saját teljesítmények értéke	0	0
3.	Egyéb bevételek	49.110	55.809
	ebből:		
	- tagdíj, alapítótól kapott befizetések	4.160	3.583
	- támogatások	44.950	52.226
	- adomány	0	0
4.	Pénzügyi műveletek bevételei	767	546
5.	Rendkívüli bevételek	0	0
A.	Összes közhasznú bevétel (1+2+3+4+5)	101.590	88.843
6.	Anyagjellegű ráfordítások	55.479	35.996
7.	Személyi jellegű ráfordítások	31.744	30.031
	- ebből: vezető tisztségviselők juttatása	0	0
8.	Értékcsökkenési elírás	2.191	3.768
9.	Egyéb ráfordítás	6.161	105
10.	Pénzügyi műveletek ráfordításai	61	0
11.	Rendkívüli ráfordítások	0	0
B.	Összes közhasznú ráfordítás (6+7+8+9+10+11)	95.636	69.900
C.	Adózás előtti eredmény (A-B)	5.954	18.943
12.	Adófizetési kötelezettség	0	0
D.	Adózott eredmény (C-12)	5.954	18.943
13.	Jóváhagyott osztalék	0	0
E.	Tárgyévi eredmény (D-13)	5.954	18.943

újonnan munkába álló falu- és tanyagondnokokat. 13 továbbképzésünkön 258 fő vett részt. Továbbképzéseinket Bács-Kiskun, Csongrád, Baranya, Nógrád, Zala megyében szerveztük.

A KEMÉNY BERTALAN FALUFEJLESZTÉSI DÍJ ünnepélyes átadására 2015-ben Alsómocsoládon került sor. Az egyik díjazott egyesületünk senior tagja Benkovics Tibor szentkirályi tanyagondnok volt.

Három napos „látóútat” szerveztünk Tolna megyébe azért, hogy megismerkedjünk más megye falugondnoki, tanyagondnoki szolgálatával, s találkozzunk az ottani egyesülettel. Ősszel Heves megyébe szerveztük utunkat a Családi napon főzők megjutalmazására. Egyesületünknel a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei egyesület volt tapasztalatcserén.

Családi napot szerveztünk Bócsán, melyen a falugondnokok családjukkal vettek részt.

Két uniós pályázatot bonyolítottunk. A Társadalmi Megújulás Operatív Programban (TÁMOP-6.1.5-14-2015-0003) „Egészséges Bács-Kiskunért” komplex emberi erőforrás fejlesztési programot, melyet konzorciumi partnerségben valósított meg 8 partner. A pályázati program tartalmazta képzési programok kidolgozását, falugondnoki találkozók szervezését, továbbképzések megvalósítását, vérnyomásmérő szűrőprogramot, kiskert programot, látóút szervezést, kérekláros vetélkedő szervezését, a hírlevél néhány számának megjelentetését.

A másik pályázatunk LEADER térségek közötti együttműködés, melyet „Szelíd vidékfejlesztéssel a tanyákon élőkért” címmel nyújtottunk be a Kiskunok Vidékéért Egyesülettel és Szentkirály Község Önkormányzatával közösen. 32 településen működő falu- és tanyagondnoki szolgálat eredményesebb működéséhez járult hozzá a pályázat.

Évek óta jó kapcsolatot ápolunk a Nők Kishegyesi Fórumával. Májusban mi látogattunk el Kishegyesre, s a kishegyesieket a Családi napunkon fogadtuk.

2015-ben is az NRSZH megbízta egyesületünket a Dél-Alföldi régióban az ápolási-díj szakértés bonyolításával, koordinálásával, szervezésével.

746 ápolási díj szakértést készítettünk el az év folyamán.

Közhasznú tevékenységek:

Szociális tevékenység: Információszolgáltatás, tanácsadás, a falu- és tanyagondnokság képviselője (Tanyakonferencia, Budapest; Kemény Bertalan Díj, Alsómocsolád) falugondnoki találkozók (Soltvadkert, Mezőhegyes, Tompa), szakmai tapasztalatcserek szervezése (tanulmányút Tolna megye, Heves megye), közös fejlesztési programok (együttműködés más megyei falugondnoki egyesületekkel) bonyolítása.

Vidékfejlesztés, területfejlesztés: Kiskert program – rezisztens csemegegyűjtő fajták előnyeinek népszerűsítése: Bácsszőlős, Kelebia, Csikéria, Ballószög, Bócsa, Bugacpusztaháza, Csengőd, Csólyospálos, Érsekhalma, Harkakötöny, Kéleshalom, Szentkirály, Újtelek, Zsana, Csengele

Jó gyakorlatok: a falugondnokságok címmel Bugacpusztaházán szakmai nap.

Egészségmegőrzés, betegség-megelőzés: Elsősegély képzés falu- és tanyagondnokok, házi segítségnyújtók részére (136 fő). Képzések helyszínei: Kecskemét, Kiskunhalas, Móricgát, Szécsénke, Bucsuta, Pakod, Hegyszentmárton

Segítő szakemberek felkészítése a szenvedélybetegekkel és azok hozzátartozóival való hatékony munkára – képzés falugondnokoknak (21 fő) Balotaszálláson.

Falugondnokok négy keréken közlekedés-ismereti vetélkedő, Baja: elsősegélynyújtás ismereti verseny

Bács-Kiskun megyében vérnyomásmérő szűrőprogram: Csikéria, Duna-falva, Móricgát, Érsekhalma, Zsana, Kisszállás, Balotaszállás, Bácsszőlős, Kelebia, Csólyospálos, Harkakötöny, Hercegszántó.

Kulturális tevékenység: Családi nap: Bócsa (300 fő),

Társadalmi esélyegyenlőség biztosítása: TÁMOP-os pályázatok keretében képzések, tanácsadások a tanyagondnoki településen élők számára.

Oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés: Falugondnoki alapképzés három csoportban (60 fő). Akkreditált továbbképzési programok kidolgozása, engedélyeztetése, képzések megvalósítása. Kilenc helyszínen (Szécsénke (Nógrád), Bucsuta,

Mérleg:

A tétel megnevezése	2014 év (ezer Ft)	2015 év (ezer Ft)
ESZKÖZÖK (AKTÍVÁK)		
A. Befektetett eszközök	4.481	2.515
I. Immateriális javak	15	0
II. Tárgyi eszközök	4.466	2.515
III. Befektetett pénzügyi eszközök	0	0
B. Forgóeszközök	64.924	86.393
I. Készletek	0	0
II. Követelések	3.175	2.730
III. Értékpapírok	0	0
IV. Pénzeszközök	61.749	83.663
C. Aktív időbeli elhatárolások	0	0
ESZKÖZÖK ÖSSZESEN	69.405	88.908
FORRÁSOK (PASSZÍVÁK)		
D. Saját tőke	63.260	82.203
I. Induló tőke/jegyzett tőke	20	20
II. Tőkeváltozás/eredmény	57.286	63.240
III. Lekötött tartalék	0	0
IV. Értékelési tartalék	0	0
V. Tárgyévi eredmény alaptervekenységből	5.954	18.943
VI. Tárgyévi eredmény vállalkozási tevékenységből	0	0
E. Céltartalékok	0	0
F. Kötelezettségek	3.573	1.290
I. Hátrasorolt kötelezettségek	0	0
II. Hosszú lejáratú kötelezettségek	0	0
III. Rövid lejáratú kötelezettségek	3.573	1.290
G. Passzív időbeli elhatárolások	2.572	5.415
FORRÁSOK ÖSSZESEN	69.405	88.908

Pakod (Zala), Hegyszentmárton, Nagyváty, Zók (Baranya), Szabadszállás – Balázspusztá, Móricgát, Kiskunhalas, Balotaszállás, Kecskemét (Bács-Kiskun), Zsombó 13 továbbképzés 258 fő részvételével.

Kutatás: Bács-Kiskun, Békés, Csongrád, Jász-Nagykun-Szolnok és Pest megye 168 településen 253 falu- és tanyagondnoki szolgálat működik. Pályázataink célja, az ezeken a településeken élő hátrányos helyzetű lakosság esélyegyenlőségének biztosítása. Ennek eszközei a felmérések, kutatások.

Az Emberi Erőforrások Minisztériumának gyűjtöttünk adatokat.

Bűnmegelőzés, baleset-megelőzés: Bűnmegelőzési fórum Kiskunfélegyháza településen (82 fő). Baleset megelőzési képzés falu- és tanyagondnokok, házi segítségnyújtók részére (136 fő): Kecskemét, Kiskunhalas, Móricgát, Szécsénke, Bucsuta, Pakod, Hegyszentmárton

Falugondnokok négy keréken közlekedés ismereti verseny Baján (52 fő)

Közérdekű önkéntes tevékenység: Önkéntesek segítik a rendezvények (falugondnoki találkozók, falu-, tanyafórumok, képzések) megszervezését, megvalósítását.

Családok védelme, jólétének erősítése: képzéssel, közösségi rendezvényekkel nyújtottunk segítséget a családi értékek, a családok megerősítésére.

Társadalmi részvétel erősítése: Együttműködési nyilatkozat 103 önkormányzattal

Kapcsolatépítés határon túl: Erdélyi kapcsolatok, falugondnoki és civil együttműködések erősítése. Együttműködés az Erdélyi Falugondnoki Szövetséggel, a Caritas-szal és az ERMACISZA-val. Vajdasági kapcsolatok helyi közösségekkel (Magyarok, Kishegyes), civil szervezetekkel (Kishegyesi Női Fórum, Homokháti Kistérség Településfejlesztési Egyesület, Caritas).

Csörszné Zelenák Katalin

Asszonyok a mindszei tanyavilágban – Útinapló III.

Ugatások hallatszottak

A mindszei tanyavilágban télen és nyáron is lehet rossz idő. Két évvel ezelőtt az egyik tanya kigyulladt, és Szakál bácsi benn égett. A Szakál-tanyát ketten lakták, egy öreg házaspár. Szegények voltak és tiszteletre méltóak.

– Épp egy rossz télbe mentünk bele – magyarázza a tanyagondnok és fősóhaj. Gyötri a lelkiismerete. – Szakál néni baja lett a tüdejével, súlyos baj, tüdőrák, én pedig úgy gondoltam, beteg ember nem maradhat télvíz idején odakinn. Hiszen mindig gond volt, hogy mivel gyűjtsanak be. Több helyiséget laktak, én meg folyton azt mondogattam, ha rossz a tél, bújjanak össze egy helyiségbe, azt fűtsék. Addig-addig mondogattam Ibolya néni, hogy a kórházból nehogy a tanya menjen, a telet vészelve át a városban, a lányánál, míg végül beleegyezett. Rá második éjszaka jött a telefon, ég a Szakálék tanya. Sokáig oltották a tüzet, ugye ott kint, a tanyán nincsen tűzcsap, be kellett jönni vízárt a városba, és Szakál Istvánt már csak holtan hozták elő... Vittem Ibolya néni kisbusszal a tanya, egész úton azt mondogattam, ugye, Lillácska, nem lesz semmi baj. Aztán csak álltunk az orvossal, és nekem kellett Szakál bácsit azonosítanom... Gyötört a lelkiismeret, vajon jól tettem-e, hogy Ibolya néni elhoztam a férjétől. Ha nem viszem be a városba, lehet, hogy ez az egész nem történik meg. Hiszen akkor ketten vannak, és egymást támogatva biztosan ki tudnak jönni a tanyából... Addig gyötört a lelkiismeret, amíg Szakál néni élt. Bár ő soha semmi rosszat nem mondott rám, mindig csak azt, hogy meghosszabbítottam az életét avval, hogy bevitettem a lányához, Mindszentre. Attól még, ahányszor csak találkoztam vele a városban, mindig a bácsi jutott az eszembe, és ez akkor is így van, amikor a leégett tanya előtt megyek el.

– Csókolom, csókolom, puszi! Miska bácsi! – kiáltja Munc Lilla tanyagondnok. – Meghoztam, amit kérni tetszett: két kenyér, egy rúd párizsi meg egy csomag dohány.

Kikészálódunk a kisbuszból és a köves útról a tanya, gyalog megyünk. Jobbra egy csatorna, egy árok van, ebbe szédült bele Csatornai Mihály.

– Épp akkor jártam errefelé – magyarázza Munc Lilla –, épp meg akartam állni a kisbusszal, amikor Csatornai bácsi föl hívott a mobilján. Baj van, mondta, beleesett a csatornába. Azonnal hívtam az ügyeletet. A tanyaiak ugyanis nem olyanok, mint a városiak, hogy bármi kicsiséggel orvoshoz szaladnak. Miska bácsi sem kapkodta a gyógyszereket. Magas a vérnyomása, a csatornába szédülve agyinfarktust kapott.

A tanya közel száz éves, s ahogy a mindszei tanyák többsége, ennek a fala is félig vert, félig vályog. A tanya előtt ott áll a feleségével együtt Csatornai Mihály. Az arca barázdált, olyan, mintha száz éves volna.

– Hatvannégy éves vagyok.

– Az nem sok.

– Csak a negyvenöt évnyi munka... A nyugdíjam hatvanhét ezer forint.

– Az nem sok.

– 1963 óta élünk itt. De csak amikor a téstől megvettük a tanyát, akkor vezettük be a villanyt. 1981-ben. Van fürdőszoba. Meg két diófánk. Nyáron jó. Jó hűvös a tanya, a falvastag-

ság ötven centi. A téstben fogatos voltam. Lovakat hajtottam. Valamikor itt, a tanyán rengeteg jószágot tartottunk, volt fejős tehén, disznó, kecske, még egy kis halastó is...

– Mi lett a földdel?

– Olyan helyzetbe kerültem, hogy elmentem kezesnek, és meghalt a pénzfeltevő. Másfél millió még hiányzott, nem bírtuk fizetni, így ment el a föld. Negyvenegy aranykoronás, a környéken a legjobb. Ő a feleségem, Fejes Mária. Nyugdíja nincs, ápolási díjat kap.

– Kit ápol?

– Az agysorvadásos fiunkat. Így született, és már negyven éves.

– Attól féltünk – mondja az apró, törékeny Fejes Mária –, azért nem lett másik gyermekünk, mert mi van, ha az is ilyen lesz. Erről sem tudjuk, hova kerül utánunk.

– Nem tudom megmondani – mormolja Csatornai Mihály és hosszan hallgat –, hogy mi volt a legjobb az életemben.

– Nagyon semmi – mormolja rá Fejes Mária.

– Mindig fizikai munkát végeztem...

– Valamikor ápolónő szerettem volna lenni, de sokan voltak testvérek és nem futotta tanulásra.

– Most ápolhatja a fiát.

– Most ápolhatom. Csak már nemigen bírom a gerincemmel. Mi már csak arra vágyunk, hogy minden nap megéljünk. Hogy ne kellene attól félni, jaj, mi lesz holnap. Mi lesz velünk?

A Mihály-tanya felé haladva az égből apró ugatások hallatszanak. Minda Terézia negyvenkét éves tanyaladó föl néz az égre, elmosolyodik, és a vadlibák keringőzéséről eszébe jut egy történet.

– A férjem kivitte a marhákat legelni a gyöpre. Olyan május eleje lehetett, és a köves út meg a vasút között szaladt egy kisliba. A férjem utána, megfogta. Látja, szalad egy másik is. Arra gondolt, valaki elszórhatta, elhagyhatta őket, és megfogta azt is. Hogy ne legyenek egyedül, vettünk melléjük még hármat. A talált libák közül az egyik hamar elpusztult, a másik pedig, hiába evett ugyanúgy, mint a többi, egyre jobban lassabban maradt. A többi liba szép fehér lett, ez meg szürke. Így jöttünk rá, hiszen ez egy vadliba. De akkorra már annyira hozzánk szokott, hogy nem repült el, csak nézte, figyelte a keringőző vadlibákat az égen. Mi Géának neveztük el, bár nem tudtuk, fiú-e vagy lány. Jött utánunk, szépen ballagott. Aztán egyszer csak fölrepült, tett egy nagy kört, visszaszállt, megint fölrepült az égre, a fehér libák meg kiabáltak, ők is vele repültek volna. Géza azon az évben sokat volt az égen, ám a következő tavaszon valami elvitte vagy széttéphette, talán vadkutya vagy róka lehetett, mert csak néhány toll maradt utána... Az én édesapám is lelenc volt. Kiadták az egyik mindszei tanya, ahogy mostanában is azt akarják, hogy az állami gyerek inkább kerüljön nevelőszülőhöz. Az édesapám szülei éltek, Kisteleken. Csak-hogy az apja a háborúban elveszítette a lábát, falábú lett. Én nem tudom, hogy ezen különböztek-e össze, de mert a mama nem bírta egyedül nevelni a gyerekeket, kettőt ide adott, egyet mit tudom én hová, és csak a legkisebb maradt vele. Minda Péter Pál, így hívták az apukámat, akit a Bánfi tanya nevelt. Ő meg itt a tata, az apósom – mutat Mihály Tamásra, aki

Csatordai Mihály, Fejős Mária tanyalakók Munc Lilla tanyagondnokkal – Szebeni-Szabó Róbert felvétele, 2015 tavasza

madzaggal összekötött rongyos kabátjában úgy néz ki, akár egy muzsik. – Nem azért, mintha nem volna neki más, de így szereti – mondja szabadkozva Minda Terézia.

– Jöjjenek be a házba. Tessék vigyázni, nehogy megcsapja a faág. Két nagy szoba van meg egy kicsi.

A konyhában ülünk le.

– A férjem, Mihály Tamás született ide. A férjem saját magának szeret dolgozni, ilyen beállítottságú. Azt is mondja, másutt nem volna megfizetve a munkája... Három gyerek van, ebből kettő iskolás, a harmadik már huszonnégy éves. A tizenkét éves lány nem szeret itt. Azt szokta mondani, azért, mert mi szegények vagyunk. Máskor meg azt mondja, hiszen jó itt, mert minálunk sokkal-sokkal szegényebbek is élnek. Itt, ha kell, ugye csak megfogunk egy csirkét, egy kacsát vagy egy libát... Ötven-hatvan-hetven van belőlük, disznóból három-négy. Évente három disznót vágunk, a novemberi megy a hűtőbe, a januárit fölfüstöljük, mert idő kell annak, hogy valami jó legyen... Csak pénzünk nincs. Minálunk pénz abból van, ha valamit eladunk. Az emberek ma annyira rá vannak intézve a fizetésre. Ha nem kapnak, úgy gondolják, vége a világnak. El se tudják képzelni, hogy a megélhetést pénz nélkül teremtsék elő. Én is alig bírtam megszokni. Mert ha valaki tudja, hogy tizedikén megkapja azt a százezer forintot vagy teszem föl azt az ötvenezret, akkor az a pénz megvan, de nálunk csak a gyerekek után jön a családi pótlék, ami majdnem 27 000 forint, és ami majdnem egészében el is megy. Rögön befizetek belőle 17 ezret az iskolai ebédre. Ugye egész nap ott kényszerülnek lenni, és az nem megy, hogy innen, a tanyáról vigyem be nekik az ételt... Télen ötkor kelek, nyáron hamarabb, négy órakor. Így, mire fölmelegszik az idő, a jószág is megfejődik, és mennek ki a legelőre. Általában a tata viszi ki őket. Kiballag velük a vasút melletti legelőre. Saját legelő. A tata is itt lakik velünk, nemrég töltötte be a nyolcvanát, isten tartsa meg sokáig, én meg negyvenkét éves vagyok, de az uram már úgy hív, hogy öreglány... Sosem éltem tanyán. Szegvári vagyok, a szomszédos településről jöttem férjhez ide, a Mihály-tanyára, ahol még villany sem volt.

– Hány éven át?

– Hallja, még vagy tizennégyig. Tizennégy éven át nem volt villanyunk, kézzel mostam vagy visszajártam Szegvárra az édesanyámhoz. A villany a tanyánkra 2006-ban jött be... Nem születtem bele a gürizős tanyai életbe. Varrónőnek tanultam, elvégeztem, rá egy évre bezárták a varrodát. Nekem

még most is nagyon nehéz itt, mert nincs folyóvíz. Ivóvíz. Úgy kell hordani a faluból, az artézi kutakból. Az az igazság, nem tudom, hogy a mi ásott kutunk vize egészséges-e. A férjem, a kisebbik fiú meg a nagy is azt mondja, hogy jó. Jó hideg. Az állatok is ezt kapják. Fiatal házasként is ezt ittuk, aztán 2000-ben, a nagy tiszai árvíz idején a talajvíz annyira föl-emelkedett, hogy a kút vize is följött, bezavarosodott, csúnya lett, és mi jó ideig a faluból, Mindszentről hordtuk az ivóvizet. Mostanra már annyira elszoktam a kútvíztől, hogy meg se bírom meginni. Ma is húsz liter ivóvizet hoztam a faluból. Az az igazság, hogy az autó mindennap megy valamerre. Saját autó. Ma például egy kis tejet, túrót vittem a piacra. Szegváron piac szerdán, pénteken és szombaton van, nyáron meg mindennap árulunk dinnyét. Saját termelésű. A tejet házhoz is viszem, és ha ebből meg tudom venni a kenyérre valót, az már jó. A tyúkjaim is tojnak. Egy héten száz-százhusz darabot. A fölösleget el tudom adni, darabját 30 forintért.

– Ha valaki tanyán él, akkor nőként vágyik-e szép ruhára?

– Igen. Kenceficére nem, bár az nagyon is tetszik, amikor egy nőt olyan szépre kisminkelnek. Magamat nem festem, nem is értek hozzá.

– Azért a városba, a híres mindszeri bálba elmegy?

– Nem. A piac az egyedüli szórakozásom.

– Olvasni szokott?

– Nem. Ezt röstelltem, de megmondom őszintén, fáradt vagyok hozzá. Televízió van, de azt sem igen nézem. Mert vagy ebédet készítek vagy vacsorát. Este is az egyiknek kakaó kell, a másiknak tejes kávé, és folyton mosogatok. Elfáradok. Egész nap megyek... a tojások után is. Mert a tyúkok szabadon vannak. Ezek itt arra mennek, amerre akarnak. Ezek nem tápot kapnak, ezeket össze sem lehet hasonlítani azokkal, amiket kasztnikba szorítanak. Tojnak a tyúkjaim ebbe az udvarba meg a másikba is, ott, ahol a birkáink vannak. Tíz. De azokat tényleg csak azért tartjuk, hogy amikor magunknak húst szeretnénk, tudjunk vágni. Hasznát a tehén ad meg a hízott bikák. Ebből élünk. Nehezen. Ha fölösleg van, az eladódik. Összesen 23 hektáron gazdálkodunk, de ebbe beletartozik a gyöp is meg a tanya körüli 12 hektáryi gyümölcsös. A gyümölcsöt is eladjuk. A gyümölcsös az egész családot lefoglalja, mert termelünk dinnyét. Nem, a nagyfiú nem szeretne innen elmenni, de két családnak ez a ház már tényleg nem elég. A tata is itt van velünk. A nagyfiúnak odaát kéne fölépíteni a kistanyát, amit most gyümölcstárolásra használunk. Hogy mondjam. Baromfiállományt sem érdemes eladásra tartani, mert máshol, nagy dömpingben annyira olcsón állítják elő, amennyiért én nem tudom. De ám az ízüket össze sem lehet hasonlítani. Ezek kapirgálnak. Mégis, ha kilójáért 800 vagy 1000 forintot kérek, akkor a vevők inkább a kasztnisat választják.

Scipiades Erzsébet

Pulitzer-díjas újságíró

(Folytatjuk)

(A riport elkészítéséhez a Független Média Központ nyújtott támogatást az Egységes női hang – egyenlően hallható? című projekt keretében, amelyben a Magyar Női Érdekérvényesítő Szövetség partnereként vesz részt. A projekt az EGT/Norvég Civil Támogatási Alap, valamint az Ökotárs Alapítvány és partnerei támogatásával valósul meg. A riport tartalma a szerző kizárólagos felelőssége, az nem feltétlenül tükrözi a támogatók nézeteit.)

Nemzeti értékek

A kunszállási Órák Háza

Országosan is egyedülálló a községben található és 2012-ben felavatott Órák Háza. A gyűjtemény első darabjai 1976-ban kerültek Hatvani Béla tulajdonába. A kiállításon átfogó képet kaphatunk az elmúlt 300 év általános óratípusairól. A kollekció által egy olyan kor műalkotásaiban gyönyörködhetünk, ahol még a minőség és az ember legmagasabb fokú szaktudása érvényesült.

A Hatvani család elkötelezett értékmentő. Hatvani Béla előbb a régiségeket gyűjtötte szenvedélyesen, mígnem 1976-ban megvásárolta első falióráját: egy használaton kívüli feketeerdei parasztórát. Az ötven fo-

rintos „befektetés” óta csaknem 40 év telt el, az órák száma pedig 600 fölé duzzadt. Hatvani azonban nem csak gyűjti, javítja, sőt olykor restaurálja is a különleges darabokat, de – hogy minél többen megcsodálhassák azokat – egy múzeumot is létrehozott és működtet, mégpedig a saját szülői házában.

A régi parasztházból kialakított bemutatótermekben sorakoznak gondos rendszerben a legkülönbözőbb korok, tájak, életformák jellemző tárgyai: a kakukkostól a porcelán és fa feketeerdein, a francia és angol kandallóórán, zseb- és karórákon át a toronyóráig. A

kiállított több mint 600 darab többsége működőképes szerkezet, ezen kívül több mint száz óra vár még javításra. A gyűjtemény – köszönhetően Hatvani Béla töretlen szenvedélyének – folyamatosan bővül.

A kunszállási Órák Háza rendszeresen fogad látogatókat. A kunszállási Órák Háza nem csak a települési, hanem a megyei értéktár kínálatát is gazdagítja.

Látogatás Kishegyesre

A Kishegyesi Női Fórum Egyesület május 28-án vár bennünket a hagyományos kishegyesi látóútra.

Jelentkezés a 76/507-543-as telefonszámon.

Színházba megyünk!

A Tanyafejlesztési Program keretében Borban él az élet címmel április 24-én 15 órától színházlátogatás lesz Kecskeméten, a Katona József Színházban. A Helló, Dolly! című darabot június 2-án, csütörtökön 19 órától nézzük meg a Szolnoki Szigligeti Színházban.

Családi nap 2016: időpontváltás

Egyesületünk Családi napot szervez 2016. július 30-án, szombaton a Bács-Kiskun megyei Bócsán, az iskola mögötti parkerdőben, melyre mindenkit szeretettel várunk. (A parkerdő megközelíthető Bócsán, a Flóra vendéglő melletti bekötőúton balra tartva.)

Érkezés reggel 9 órától folyamatosan. (Ki-ki addig marad délután, amíg kedve tartja.) A program házigazdája Bócsa Község Önkormányzata; a fő szervezők ebben az évben is a bócsai tanyagondnokok.

DUNA-TISZA KÖZI FALUGONDNOKI HÍRLEVÉL

Kiadja:

a Falugondnokok

Duna-Tisza Közi Egyesülete

e-mail: info@falugondnoksag.hu

honlap: www.falugondnoksag.hu

iroda: 6000 Kecskemét, Irinyi u. 17.

Telefonszám:

06-76/507-543

Fax: 06-76/507-544

Szerkeszti:

Borzák Tibor, Csörsz Zelenák Katalin

Sümeiginé Ország Edit, Moiskó Csilla,

Tördelő: Almási László

Rajz: Vida Ágnes

Engedélyszám: 2.9/776-1/2006

Nyomda: Print 2000, Kecskemét

Megjelent a

FÖLDMŰVELÉSI
MINISZTERIUM

támogatásával.